

Oponentský posudek na magisterskou práci **Martina Lišky: Potravní chování skorce vodního (*Cinclus cinclus*) na tocích okresu Tachov**

Předložená práce mého jmenovce má rozsah 49 stran, obsahuje 6 tabulek a 17 obrázků. V příloze nalezneme 2 další tabulky a 1 obrázek. Seznam použité literatury čítá 59 položek.

Téma předložené práce není třeba rozebírat, vztah Lišky a skorce je známý skoro stejně jako vztah lišky a vrány v bajkách. Lze tedy rovnou přikročit k hodnocení.

Úvod čtenáře seznamuje s pěvčími druhy vázanými na vodní toky a vyhledávajícími potravu ve vodě. Velmi kladně kvituji, že jsem se poučil. Poté následuje podrobný přehled literatury věnované těm aspektům jejich biologie, které autor zkoumal v terénu. Celá kapitola je sepsána kultivovaným, místy až poněkud archaizujícím jazykem a velmi dobře se čte. Napadlo mě, zda by úsilí, které autor úvodu věnoval, nemohl přetavit v publikovatelné review.

Cíle práce jsou formulovány dostatečně jasně a podrobně v pěti bodech. Přesto si neodpustím zarejvání. Nemají podobu otázek, o hypotézách nemluvě, ale pracovních úkolů. Mám pocit, že je za tím jistá averze autora vůči, řekneme, „planému teoretizování“. Je ovšem pravda, že u některých témat bývají hypotézy krkolomné, tohoto se to ale podle mě netýká. Hypotézy nám pak pomáhají určit, co konkrétně bychom měli zkoumat, respektive vyhodnocovat, což by právě u autora s ohledem na jeho, řekneme, perfekcionismus bylo užitečné.

Kapitola metodika je vyčerpávající v různých významech tohoto slova. Zajisté v ní čtenář najde veškeré potřebné informace a vedle nich i informace potřebné méně. To nemusí čtenáře vždy potěšit. Příkladně kapitolu o skorci bych přesunul, třeba do... úvodu. Opravdovou výhradu mám ale jedinou. Přesunutí toku, teritoria, a především vzdálenosti od hnízda mezi kovariáty v analýzách chování se mi nezdá být zcela šťastné. Příkladně třetí z těchto charakteristik nelze podle mě při analýze preferovaných potravních stanovišť vytknout před závorku. Je to součást problému.

Také kapitola výsledky je velmi podrobná, i když naštěstí nikoliv vyčerpávající. Přesto k ní mám určité výhrady. Spokojen jsem plně s charakteristikou loveckých a kontrolních stanovišť. U analýzy souvislosti mezi potravní nabídkou a charakteristikami toku (obr. 5) nechápu, proč nebyla zahrnutá proměnná lovecké/kontrolní stanoviště. To je přece hlavní otázka, zda skorce limitují jen odsedávky nebo odsedávky a potravní nabídka. Analýzu chování jedinců bych označil za redundantní. Vzhledem k tomu, jak vypadá lov skorce, mě opravdu nemůže překvapit korelace mezi lovem sezením na odsedávkách (obr. 7).

Další analýzy přinášejí některé zajímavé informace o vztahu loveckého úsilí, charakteristik stanovišť a potravní nabídky, určité jejich aspekty nicméně považuji za poněkud zmatečné. Pokud jsem pochopil, byly lovecké a kontrolní úseky vymezeny na základě loveckého úsilí. Jaký má tedy smysl zahrnout je do téže analýzy? Také definici loveckého úsilí jako skóre na druhé ose z analýzy potravního chování nechápu (obr. 7). Proč tak složitě? V této části kapitoly výsledky se poněkud zhoršuje i dosud vzorná formální úprava. U některých obrázků (např. 11 a 13) chybí v legendě některé proměnné.

Nápad analyzovat vztah mezi morfologickými charakteristikami skorců a kvalitou teritorií je nepochybně zajímavý. K výsledkům se ovšem stavím poněkud podezřívavě (za což ovšem autor nemůže). Proč vyšla délka zobáku a délka křídla nikoliv? Proč do analýz nevstoupila hmotnost a/nebo nějaký body/mass index?

Kapitola diskuse jednoznačně dokládá autorovu perfektní orientaci v bádání o skorcích i schopnost se nad vlastními výsledky zamyslet v kontextu stávajících poznatků. Přesto se mi nečetla úplně dobře.

Na vině je snad určitá roztěkanost spočívající v, alespoň pro mě, nelogickém přeskokování od tématu k tématu. Myslím, že by pomohlo, kdyby autor vyšel z vlastních výsledků, a ty soustavně srovnával se stávajícími znalostmi.

Jak z posudku plyne, mám k práci (pro mě překvapivě) poměrně dost výhrad. Nedá mi to, abych v této souvislosti znovu nezalitoval chybějících hypotéz. Přesto ji celkově hodnotím jednoznačně kladně. Autor nepochybně pronikl do biologie skorců, shromáždil nadprůměrné množství materiálu a ten se pokusil co nejvíce vytěžit. Jen by asi nebylo marné, kdyby dal více na rady ostatních. Navrhuji proto hodnocení práce svého jmenovce stupněm výborně.

Na závěr mám na autora několik otázek

1. Co jsou to cirkumneutrální toky?
2. Nejen skorci, ale i další potápějící se pěvci, jsou vázáni na mírné pásmo severní polokoule (andské druhy do Jižní Ameriky nepochybně doputovali ze Severní). Nenarazil autor někde na hypotézu, proč se v tropech evoluce této potravní strategie vyhýbá? Nápadné je to především ve srovnání s ledňáčky.
3. Proč vlastně skorci nevyužívají vodní nádrže? A opravdu je nevyužívají?
4. V práci jsem jednoznačnou odpověď nenašel, ptám se tedy. Kdybychom přidali do úseků, kde chybí, odsedávky, pomohlo by to skorcům?
5. Preferují skorci chrostíky, protože jsou kořisti optimální nebo nejlépe dostupnou?
6. Co si mám představit pod tvrzením, že jsou skorci schopni manipulovat s početností kořisti?
7. Předložená práce je perfektně ba perfekcionistaicky (ovšem jen v jednom z významů tohoto slova) provedenou observační studií. Tento typ výzkumu má nicméně svá omezení. Ty lze často překonat experimentálním přístupem. Mohl by se autor pokusit nějaké experimenty navrhnout?
8. S předchozí otázkou souvisí i tato. Lineární teritoria podle mě přímo vybízejí ke studiu jedné slavné hypotézy, respektive hypotéz týkajících se potravního chování. Napadlo by autora jakých?

Č.B. 15.1. 2021

Roman Fuchs

